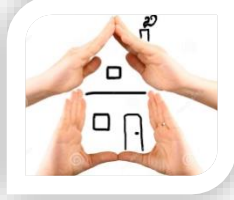

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

תכנית ההדרכה

היישוב שלנו

סמינר מד"צים | סמינרי ט' 2019

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

הקדמה-

בבסיס תוכנית ההדרכה היישוב שלנו מונחת התפיסה של "הקן בלב הקהילה" – החינוך היא אחת מבמות המפגש המשמעותיות בקהילה, לחינוך יש תפקיד בבניין הקהילה.

התוכנית מבוססת על מפגשים עם אנשים בקהילה, חקר ושאלת שאלות על הקהילה שלהם, מתוכם יוצרו התנסויות ויצירה שיובאו חזרה לקהילה ממנה הם באים.

חיי הקהילה מורכבים מועדות, שכנים, ילדים, ותיקים, מקימי היישוב, רב דוריות, טבע, מדריכים ואנשי חינוך וזאת רק רשימה חלקית, בעיקר הקהילה מורכבת מהמפגש האנושי בין חבריה.

הרצון הוא לסמן ולהגדיר מהי קהילה ולתת לדברים חשיבות, להכיר בהם, לתת להם ביטוי בפעילות התנועה ובפעילות הקן ביישוב כחלק ממערכת החינוך.

חניך בתנועה, שגדל בשנות התחנכותו בקן ובמערכת החינוך היישובית, מבין מהי קהילה, מה הקשר שלו לקהילה, ומה מצופה ממנו כחבר בוגר בה בעתיד.

התוכנית היא רב שנתית כך שבכל שכבת גיל במהלך שנת הפעילות תהיה התייחסות מובנת לבניית הקהילה פנימה כחלק מפעולות חינוכיות נוספות שמובלות ע"י מערכת החינוך ביישוב. התוכנית לא עומדת בפני עצמה, אלא היא חלק מתהליך ההדרכה במהלך השנה ביישוב.

התוכנית היא כמובן מסגרת שבתוכה לך המדריך יש את המקום ביחד עם המש"צ והרכז שלך לעצב ולהתאים אותה בהתאם לתווי ההיכר הייחודיים של היישוב שלך.

מדריכינו היקרים צאו לחקור, ללמוד, להתנסות, לשחק וליצור עם החניכים שלכם בכדי להעמיק את ההכרות והזהות היישובית והקהילתית של היישוב שלנו.

לעבודה, להגנה ולשלום,

עלה והגשם!

מערכי הפעילות נכתבו ע"י עינת אלחדף.

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

היישוב שלנו- תוכנית הדרכה

התוכנית תתקיים בחודשי החורף (בין חנוכה לפורים)- ותהייה תחומה למשך של חודש שיסלול טקס סיום וקבלת סיכות של כל שלב.

שכבה ד- הקמת היישוב: יכירו החניכים את הראשונים שעלו על הקרקע וסיפור הקמת היישוב. (לדוגמא: יקיימו סקר, שיחות עם תושבים מתקופות שונות, שיחות עם ותיקי היישוב).

שכבה ה- יצירה ויצרנות בקהילה: תפגוש ותכיר אישים בולטים בישוב. (לדוגמא: אומנים, אנשי מקצוע שפועלים ביישוב- גן, בעל המכולת וכו')

שכבה ו- מוסדות בקהילה: שכבה זו תכיר את מוסדות הישוב, החל מביקור במזכירות ובדואר ועד לביקור בוועדות השונות.

שכבה ז- הקהילה כמעגל זהות: כהמשך ישיר לשנת בת/בר מצווה העוסקת בזהויות- נשאל איך נראית הקהילה שלי ומה המקום שלי בתוך המרקם הזה.

שכבה ח- הטבע ביישוב שלי: השכבה תעבור פעילויות הקשורות לטבע ביישוב וסביבו, שיא הפעילות בטיול משותף הורה-ילד בנושא הטבע ביישוב.

שכבה ט- אחריות בקהילה: יעבירו זוגות מהשכבה פעילות קצרה לכלל הקבוצה. הפעילות תתקיים בתחילת כל מפגש לזמן קצר ומוסכם. בפעילות שיועברו, יהיו התכנים קשורים בהיסטוריה ואישים ביישוב או במועצה בליווי של המדריך המלווה לשכבה זו.

שכבה י- חינוך והובלה בקהילה: תיפגש השכבה עם מדריכים שלהם מהעבר ועם מדריכים מיתולוגיים מהישוב. ידברו על מהות ההדרכה ועל הקשר בין הדרכה לקהילה. קבוצות שרובן לא מדריכות- יובילו משחק משימות לקהילה.

שכבה יא- בקהילה שלנו: השכבה תבצע חקר של מרכיבים בקהילת הישוב ותקיים תערוכה (צילומים, אמנות פלסטית, מחקר) שתוצג במקום מרכזי בישוב.

שכבה יב- כאן נולדתי: השכבה תיכנס לגנים בישוב ותבצע פעילות שיא בגנים. במסגרת החיבור לישוב יקיימו פרויקט שיחזור תמונות מהעבר בגן, סגירת מעגל, מההתחלה בגן ועד לשכבה יב. התמונות מהגן יוצגו בפני הישוב באירוע יישובי וייתלו בישוב במקום מרכזי.

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

שכבה ד- הקמת היישוב

א. פעולת פתיחה:

מטרת הפעולה- גירוי הסקרנות ביחס להקמת היישוב

מבנה הפעולה- תחרות בין 2-3 קבוצות. מטרת הקבוצות לבצע את המשימות ב- 45 ד- על כל משימה ניקוד.

משימות:

1. בררו מדוע קראו ליישוב בשמו? (100 נק')
2. מי הם הבתים הראשונים ביישוב- ומי גר בהם? (100 נק') + סלפי במקום (200 נק')
3. כמה משפחות (בערך) התיישבו ראשונות? (100 נק') ולהצטלם עם מישהו מהמשפחות (250 נק')
4. מי הילד הראשון שנולד ביישוב? (200 נק')
5. מה היה תאריך העלייה לקרקע? (100 נק')
6. למצוא תמונה ישנה במזכירות (למדריך- לברר שישנה כזו!) ולברר מיהם האנשים בתמונה, מה הסיטואציה (250 נק') + שחזור התמונה (250 נק').

סכמו את הנקודות- הכריזו על המנצחים ואמרו:

פעולה הבאה נפגש עם _____ ממקימי/ותיקי היישוב. אילו שאלות מעניין אתכם לשאול אותו?

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

ב. פעולה שניה- שיחה עם ותיק:

שאלות מנחות לדוגמא:

למה הוא/היא הגיעו ליישוב? מה הוא ידע עליו? מה היתה התקופה?

איך נראתה כיתה ד שלו/ בי"ס יסודי?

איך היתה פעילות הנוער אם בכלל?

מה היה היחס עם היישובים השכנים?

מה הוא חלם? מה הוא רצה? איך הדברים היום ביחס לזה.

חשוב לחשוב עם החניכים לפני על שאלות שהם רוצים לשאול אותנו- בפעולה הקודמת.

ג. פעולה סיכום:

מפגש עם ותיקי היישוב. מזמינים את ותיקי היישוב- כמה שיותר יותר טוב.

כל ותיקה/מביאה תמונה מפעם (של עצמו) ומספר את הסיפור של התמונה.

מתחלקים לצוותים (רצוי להביא הורים) וכל ותיקה/הולכת עם חניכים לשחזר את התמונה ביחד איתה. בסוף עושים תערוכה קטנה של התמונות בקן.

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

שכבה ה- יצירה ביישוב

למדריך- יש לבחור 3 אנשי מקצוע מהיישוב- ולחשוב איתם על התנסות משותפת.

לדוגמה: נגר, גנן, אומנות פלסטית, מוזיקה וכו'. הדגש הוא על יצירה ויצרנות.

אופציה: כדאי לחשוב על תוצר משותף- יכול להיות קטן.

רצוי מראש לסכם איתם על רוטציה של קבוצות קטנות במשך 3 שבועות.

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

שכבה ו- מוסדות הקהילה שלי

א. פעולת פתיחה: משחק משימות

הקבוצה עוברת תחנות (אל תשכחו לתאם את זה מראש...) עם מוסדות שונים: כל תחנה שהם מצליחים- מקבלים מדבקה או משהו..

דואר- משחק מעטפות/ שליחים וכו'..

מכולת- לסדר במקום/ לעשות משלוח/ לעמוד בקופה/ לעזור למישהו לעשות קניות בפחות מדקה..

גן ילדים- לצלם מראש דברים מהגן- והחניכים צריכים למצוא (דרוש סיכום מראש.. כי המקום סגור וכו')..

מועדון- צריכים לרקוד 2-3 ריקודי ג'אס-ט-דאנס

מזכירות- "יום חילופי תפקידים"

ספרייה- לחפש משהו בתוך הספרים, פתק בתוך ספר ששולח (בכתב סתרים) לעמוד אחר בספר אחר וכו'..

ב. פעולה שניה- שיחה עם בעל תפקיד

שיחה עם יו"ר/ נציג ועדת נוער או עם מזכיר היישוב

השיחה על היכרות עם התפקיד, על דילמות, על מחשבות, על הקשר עם הנוער והילדים.

ג. פעילות סיכום

תוצר עם ועדה. (אפשר גם שתי פגישות- אחת להחלטה מה עושים והשנייה עשייה) (יש לדאוג שזה משהו שהחניכים יודעים לעמוד בו בזמן הקצוב..)

הצעות:

ועדת חזית/פני היישוב: יצירה משותפת

ועדת חיילים: חלוקה של שי, הכנת שי

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

שכבה ז- הקהילה כמעגל זהות

א. פעולת פתיחה

בפעילות הפותחת תעמיק הקבוצה בנושא זהות ומעגלי זהות.

1. (אופציונאלי) משחק פתיחה- חוויית הצלחה- זהויות (משה רבינו, אבא/אמא של החניכה המשתתפת..)

2. זהויות- הצפה : מפזרים על הרצפה דפים עם זהויות שונות :

- הבן של..
- משפחת..
- בחבורת..
- הרחבה..
- ביישוב..
- המועצה האזורית
- תלמיד בבי"ס בחטיבה
- ישראלי
- יהודי

כל חניך בוחר שתי זהויות שהוא מרגיש שמשפיעות על חייו. בסבב משתפים במה בחרו- ולגבי אחת מהן אומרים באיזה אופן היא משפיעה.

3. העמקה

שואלים :

האם אני יכולה לקבוע מה הזהות שלי? או שהיא נקבעת עבורי?

איך אני קובע אם משהו הוא בזהות שלי או לא?

(שאלה לקבוצות חזקות בתחום מילולי) במה הזהות טובה לי, במה היא קשה לי?

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

ב. העיירה שלי

בפעילות זו- נשוחח על אופי היישוב – ובפעילות שלאחריה נכנס ליחס ולקשר של כל אחד למרכיבים האלו כזהות.

קוראים את השיר- "אם אתה בסביבה"

אם אתה בסביבה/ מילים ולחן: יצחק קלפטר

רחוב ישן בצהרי היום ואם אתה נמצא כבר בסביבה

לצדיו בתים עם גג אדום דע לך שכאן הזמן לא הכרחי.

במספרה ממול יושב אדון

מסתפר. הנפח את הפח חתך

ועוד כמה חורים קדח

פסי רכבת חוצים שדה הוא בונה חלון לבית המלון

וגשר מעל הפסים חוצה מתפרנס.

מכולת בית מלון

בית דואר בלי חלון. גברת שמידט אשתו של הקצב

תמיד אומרת "זה המצב"

כן כך נראית העיירה שלי עשבים שוטים

אם תעצור אולי תראה אותי כלבים וחתולים.

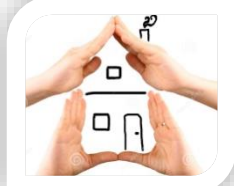
מחלקים את הקבוצה ל-2

קבוצה אחת צריכה לחבר מילים חדשות לשיר (לפי היישוב שלהם)

קבוצה שניה כותבת שאלון "בחן את עצמך האם אתה _____ ניק.. (היישוב שלך)

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

אופציה נוספת :

מחלקים ל- 4-6 קבוצות- כל קבוצה כותבת 1-2 בתים לשיר ו-1-2 שאלות.

מצלמים סרטון של החניכים שרים את השיר

מעלים את השאלון למדיה ומפיצים להורים והקהילה בווטסאפ (קישור לסרטון בסוף השאלון)

בפעולה השלישית- יפורסמו התוצאות!

ג. הקהילה כזהות

בפעילות הזו נתייחס למרכיבי הקהילה במפגש עם כל אחד.

פותחים את הפעולה בקריאת תוצאות השאלון "בחן את עצמך".

כמה אנשים יצאו _____ ניקים לפי השאלון? וכו'..

שואלים :

ענית על השאלון? אם הייתם אתם עונים על השאלון- מה היה יוצא לכם?

מה קובע אם אני חלק מהקהילה? יש לכם חברים שאתם חושבים שהם פחות קשורים לקהילה?

אתם חושבים שזה חשוב להיות חלק מהקהילה? למה?

מה צריך לעשות מישהו כדי להיות חלק מהקהילה? הוא צריך להתאמץ ?

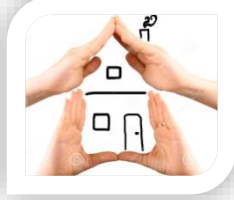
כל חניך מקבל דף ויוצר בו טבלה של שתי עמודות*ארבע שורות

בטור אחד הוא כותב דברים שהוא אוהב בזהות הקהילתית

בטור השני דברים שקשים לו

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

אוהב	קשים

מסתובבים בחדר- ומשתפים- אם יצא לי אותו דבר כמו למישהו אחר- אני חותם לו והוא לי. אם יצא לנו אותו מרכיב אבל בטורים שונים (אני אוהב שכולם עושים ביחד קבלת שבת והוא לא) מסמנים כוכבית.

שואלים :

מי קובע את אופי היישוב?

איך מה שאני אוהב/ לא אוהב משפיע על מעגלים שונים בחיים שלי? (משפחה, קבוצה/חבורה וכו')

איך מה שאני אוהב/ לא אוהב משפיע על אופי הקהילה? (אם בכלל)

איפה אני מרגיש שמה שאני רוצה/חושב/אוהב/צריך משפיע על הקהילה ואיפה לא?

מבקשים מהחניכים לחשוב על משהו אחד שהיה עושה את היישוב/קהילה יותר **שלו**

מכינים פלקט של כל מה החניכים אומרים ותולים. את התוצר מקריאים בטקס.

אפשר לסכם באמירה- שהקהילה היא כמו משפחה גדולה מאוד- שהיא פחות קרובה אבל עדין יכולה ויודעת לחבק. חשוב שאנחנו נגיד מה אנחנו אוהבים בה ומה קשה לנו- כדי שהיא תצליח להיות משפחה טובה יותר לנו ולחברים שלנו.

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

שכבה ח' - הטבע ביישוב

א. פעולת פתיחה: מלך הטריטוריה חטיפים- הטבע ביישוב (מצ"ב דוגמה- יש להשלים..)

האדם	טופוגרפיה	צמחיה	חיות	
כמה משפחות יש ביישוב?	באיזה הר/עמק נמצא היישוב שלנו?	מאילו עצים מורכב החורש במועצה?	ציינו שלוש חיות בר שיש ביישוב (לא נמלים וכו')	100
איפה במועצה מצוי תל?	באילו יישובים ירד שלג שנה שעברה?			200
	איפה במועצה יורד הכי הרבה גשם?			300
	ציינו שמות של 4 נחלים במועצה	לזהות את שמות הצמחים הבאים (אפשר גם שם לצמח)		400

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

ב. פעילות שניה- יצירה בטבע

קיימות שתי אפשרויות- לפעילות היצירה-

שכבה ח' יוצרת

שכבה ח' מפעילה פעילות יצירה בטבע לחניכי שכבות צעירות יותר.

יש למקד מהי פעילות היצירה או כמה פעילויות לבחירה, ולדאוג שיש מספיק חומרים ליצירה. כדאי לעשות טיול מקדים לאיסוף החומרים + רכישה של חומרים משלימים לפי הבחירה.

אפשרויות ליצירות בטבע:

1. תנור בוץ (אם רוצים שיהיה קבוע) 2-3 מפגשים
2. דיוקנאות
3. פסלים

אתרים לרעיונות:

<http://colourfulway.blogspot.com/2015/12/2.html>

<http://www.yezira-byarok.co.il>

תוכנית ההדרכה – היישוב שלנו

ג. פעילות סיכום- טיול

טיול יומיים באזור – אם יש אפשרות לעשות את הטיול קרוב ליישוב מה טוב, אם לא, ניתן לקיים את הטיול במועצה- במקום יחסית קרוב.

במקרה ומזג האוויר לא מאפשר- ניתן ללון במקום סגור קרוב או לקצר ליום אחד.

מבנה הטיול בכלליות

יום	תזמון	תוכן	הערות
1	בוקר-צהריים	טיול משותף הורה- ילד. במהלך הטיול עוברים הדרכות ממוקדות על הטבע...	ההורים מביאים את הילדים
1	אחה"צ-ערב	בישול משותף הורים וילדים של ארוחת הערב	פויקה, מדורה, בישולי שדה וכו'
1	ערב	ערב חברתי הורים ילדים	ההורים הולכים הביתה
2	בוקר- צהריים	טיול רק שכבה ח' עם המדריכים	

הטיול חייב להיות מתואם ומאושר בהתאם לכלל הנחיות התנועה ועונה לדרישות כל הנהלים היעזרו ברכז/ת הקן בתכנונו ובנייתו כמו גם בהוצאתו בפועל.

ערב חברתי הורים וילדים:

אפשרות א:

הכל הולך

אפשרות ב:

ערב סטטיסטיקה/ פופולריות זולה בנושא היישוב שלי הורים VS ילדים